

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

A pillangóhatás és a Kínaszindróma

A káoszelmélet alapját megmagyarázó népszerű, bár pontatlan és túlzó példa szerint, „ha egy pillangó megrebbenti a szárnyait, az egészen távoli vidéken is erős vihart okozhat” – ezt hívják pillangóhatásnak.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
26. évfolyam
2017/3

A szerkesztőbizottság tagjai: **Bátor Árpád**, a Juh Terméktanács elnöke, **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, elnökségi tag, **Dr. Kukovics Sándor**, ügyvezető igazgató, Juh Terméktanács, **Dr. Békési Gyula**, **Dr. Mucsi Imre**, egyetemi tanár, Szerkesztette: **Avar László**

A pillangóhatás és a Kína-szindróma

A káoszelmélet alapját megmagyarázó népszerű, bár pontatlan és túlzó példa szerint, „ha egy pillangó megrebenti a szárnyait, az egészen távoli vidéken is erős vihart okozhat” – ezt hívják pillangóhatásnak. Ezt a mi esetünkre vonatkoztatva, ha bármi történik Kínában a juhszektorral kapcsolatosan, az erőteljesen módosítja, módosíthatja az EU juhszektorának lehetőségeit és körülményeit, ez utóbbi pedig hatással lehet a hazai termékek értékesíthetőségére is. De lássunk csak mindent sorjában!

A hús

A kínai piac felvevőképessége és fizetési hajlandósága, valamint a helyi támogatási program aktuális változásai befolyásolják, hogy mennyi juhhús kerülhet Új-Zélandról az EU piacaira, és milyen típusú. Amennyiben ott valamilyen visszaesés következik be (csökken az ár vagy a szükséges mennyiség), az ott többletként jelentkező áru megjelenik az EU piacain.

A kínai piacra kerülő ausztrál juhhús esetében ekkora változásra valószínűleg nem lehet számítani, részben azért, mert az EU importpiacából Új-Zéland mintegy 87%-kal részesedett 2016-ban, Ausztrália részaránya pedig alig volt több, mint 9%.

Ezzel kapcsolatban mindjárt meg kell jegyezni, hogy a kereskedelmi megállapodások alapján az évtől Új-Zéland gyakorlatilag vámmentesen szállíthat juhhúst a kínai piacra, míg Ausztrália csak 2024-re jut el eddig, a vámok fokozatos csökkenése mellett.

Az EU szintén a kínai piacon kívánja értékesíteni a maga juhhústermelésének egy részét. Bár közvetlenül még ne sikerült bejutnia, de Hongkongon keresztül már igen - igaz, ez szürke zónának tekinthető. A kínai változások most ezt a bentlétet is veszélyeztetik.

A fentiek csak a húsról szóltak ugyan, de a kínai kereslet változásai a gyapjúpiacot és -kereskedelmet is befolyásolják, ami a hazai gyapjúforgalmazási árakban is erőteljesen megjelenik. Ennek oka, hogy a hazai nyersgyapjú döntő hányada (közvetlenül vagy a kereskedelmi láncolatán keresztül közvetve) a kínai piacra kerül. Ennek következtében az ottani változások az itteni árakban is érzékelhetők.

A kínai piac alapvető változáson ment keresztül az utóbbi hónapokban. Részben az állami támogatás a nyersgyapjúról a mosott gyapjúra (hangsúlyosabban a fésült szalagra) tevődött át, részben pedig, a kínai gyapjúágazat fellendítése érdekében a finomgyapjúra (18–20 mikron) hangolódott át a piac. Ez jó a finomgyapjút termelő ausztrálok számára, de keserves tapasztalat a főleg keresztezett (crossbred, 33–35 mikron vastagságú) gyapjút előállító új-zélandiaknak. A hazai előállítási gyapjú a kettő között van a finomságát tekintve, és mi gyarmatárúként, azaz nyersen értékesítjük.

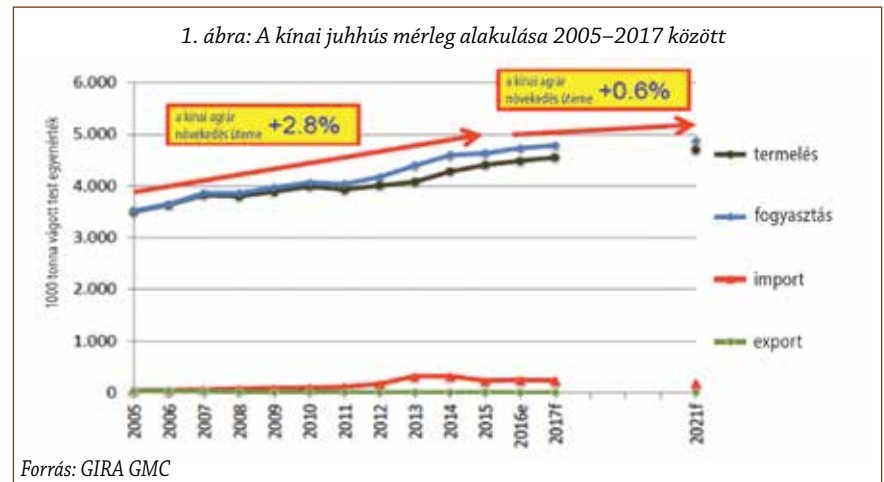
A kínai piac értékelése EU-s szemmel

A kínai piac EU-ból megfigyelt jellegzetességei külön hangsúlyt kaptak az EU Juhhús- és Kecskéhús Előrejelző Munkabizottság (EU

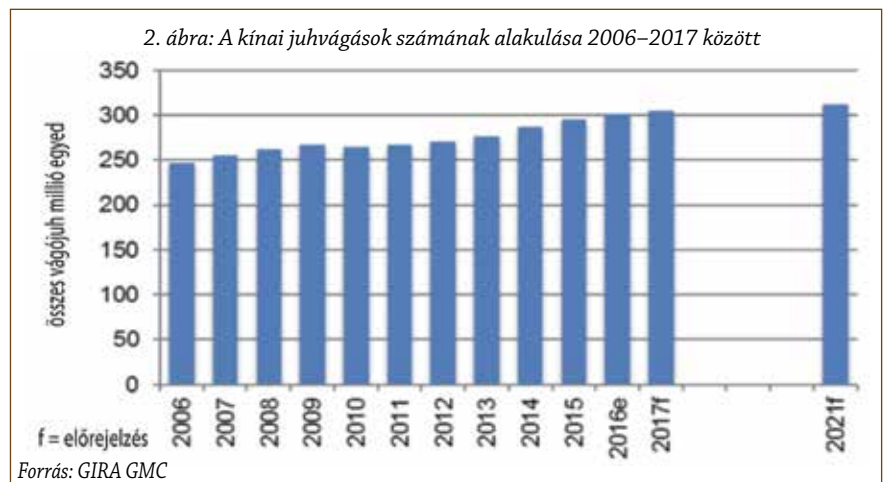
Forecast Group on Sheep Meat and Goat Meat, 2017. március 20.) legutóbbi ülésén. Ennek oka éppen Kína piaci folyamatokat befolyásoló hatása. A francia Gira stratégiai tanácsadó és piackutató vállalat képviselőjében Adrienne Egger foglalta össze az általuk elemzett folyamatokat. Ennek eredményei szerint a kínai juhhúsimport (számunkra EU-export) kilátásai egyszerűen kiábrándítóak.

A kínai termelés intenzíven emelkedett 2005 és 2015 között, a növekedés mértéke elérte a 2,8%-ot. 2015-től azonban egészen 0,6%-ig csökkent ez a növekedés éves szinten, de így is pozitív maradt (1. ábra). A termelést kis és közepes gazdaságméretű jellemzők, és a termelés bővülésére is inkább ezen üzemméretű körökben került sor, a nagyobb juhtartó gazdaságok száma (a tartott juhek számához képest) kevés. A termelés is

1. ábra: A kínai juhhús mérleg alakulása 2005–2017 között

2. ábra: A kínai juhvágások számának alakulása 2006–2017 között

alapvetően a kis és közepes gazdaságokban esett vissza. A kínai termelést 2010-től fokozatosan meghaladta a belső fogyasztás, ami nemcsak teret engedett az importnak, hanem növekvő keresletet is támasztott iránta. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az életszínvonal emelkedésével párhuzamosan növekszik a drágább juhhús iránti kereslet az országban. Ezt a képet teljesebbé teszi az a tény, hogy a 2016-os szárazság egy kicsit visszafogta a belföldi termelés- és keresletnövekedést 2017 elején, de az import mennyisége a gazdaság lelassulásával már 2015-ben kényszerűen csökkent, és, azóta sem talált magára, pedig a fogyasztás továbbra is folyamatosan nő az országban.

A kínai import visszaesése kritikus hatással van a világereskedelemben a juhússzektorban, de a kínai gazdaságot kevésbé befolyásolja. Az importált juhhúst és bárányhúst (és a belsőséget is) alapvetően a színvonalas modern kiskereskedelemben kerül előtérbe, illetve a nyugati típusú ételeket kínáló, az ottani viszonyokhoz képest drága éttermekben és szállodákban.

A termelés mellett a fogyasztás növekedése és igénye a kulcs tényező az importban, és egy összetett rendszer részeként az elkölthető jövedelemtől és e húsfeleség mindennapi elérhetőségétől függ az alakulása. Míg a juhhús fogyasztás újdonságnak számít a piaci főáramban, vadonatúj mivoltát már elveszítette. Elterjedése „motorját” a „hot pot” ételeket áruló kis éttermek és utcai árusok képezték, valamint a velük megjelenő divat.

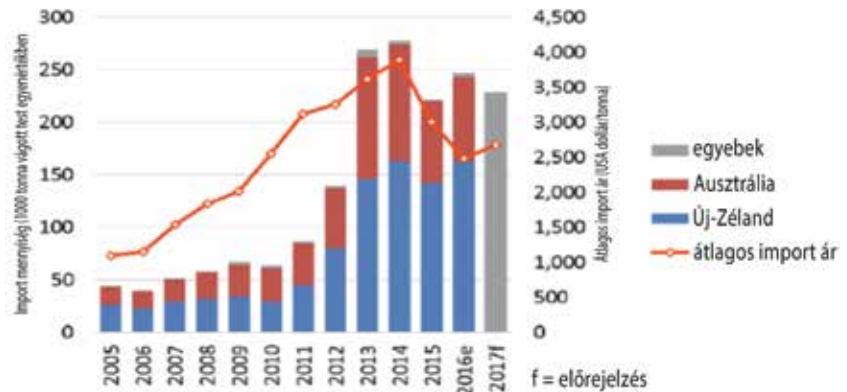
A juhhús főáramba való bekerülése azért is érdekes, mert Kína messze a világ legnagyobb juhtartó állama, jóllehet a hatalmas lakosságra leosztva mégis korlátozottan nevezhető az ott előállított mennyiség. Az átlagos fogyasztás 3,4 kg/fő/év volt 2016-ban a Gira becslése szerint.

A juhhúsárak rekordszintre emelkedtek a kereslet növekedése miatt, és jócskán meghaladták a sokkal nagyobb arányban fogyasztott marhahús árát is. Ez az árszint komoly ellenállást eredményezett, lelassult a fogyasztás növekedése, ami együtt járt a húshamisításokat övező botránnyal, valamint a „hot pot” divatjának visszaesésével is.

Ráadásul ez a folyamat egybeesett a belföldi termelés emelkedésével, ami összességében árcsökkenést eredményezett. Ez a folyamat néhány hónapig eltartott, de szerencsére már számítani lehet a fogyasztott mennyiség lassú emelkedésére.

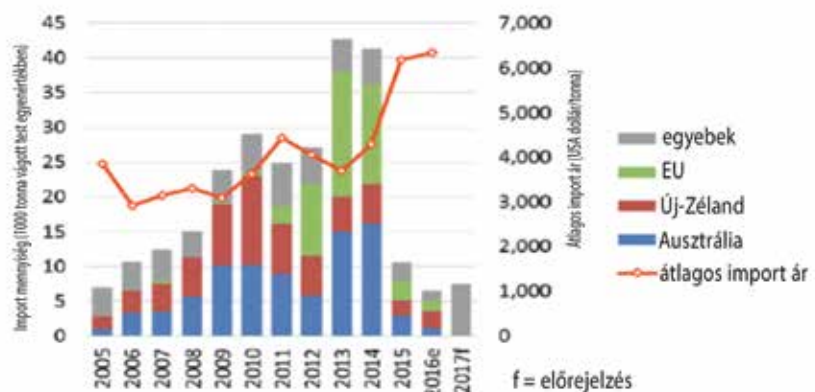
A termelők 2016-ban alacsony árakról

3. ábra: A direkt Kínába irányuló import mennyisége és ára 2005–2017 között

Forrás: GIRA based on Trade Map

4. ábra: A Hongkongba érkező juhhús import mennyisége és ára

Forrás: GIRA based on Trade Map

számoltak be, ami visszavetette a befektetéseket 2017-ben, ami viszont lassú emelkedést generál az árakban.

A juhtartás és termék-előállítás folyamata továbbra is szétszórtság és szabályozatlanság jellemző. A növekedés lehetővé válásával lassan csökken a kistermelők száma, de fokozatosan és folyamatosan emelkedik a juhok száma. A levágott állatok száma 2017-ben meghaladja a 300 millió egyed (2. ábra).

A termelők az intenzív áremelkedésre kétféleképpen reagáltak. Egyrészt nagy ártermelő farmokat és hizlaldákat alakítottak ki Északkelet-Kínában. Emellett a kis juhtartók minden régióban jelen vannak, még Pekingben és Sanghajban is. Emellett a szétszórta termelési bázis gyors és összefüggéstelen növekedéshez vezetett az utóbbi években, és az ellátási hullám kevésbé gazdaságos piachoz vezetett, ami a folyamatot még visszafordíthatja.

A direkt kínai juhhúsimport az ország fő ellátási csatornája, amelyben Új-Zéland (66%) és Ausztrália (32%) játsszák a főszerepet, a többi beszállítónak (Chile, Argentína stb.)

kevés lehetőség jut (3. ábra). Az import jelentősen emelkedett már 2012-ben is, de igazán nagyot 2013-ban ugrott, és 2014-ben érte el csúcspontját. 2015-ben kisebb visszaesésre került sor. 2016-ban ismét jelentős emelkedés következett be, de 2017-re újra csökkenés várható. Az import átlagára 2005-től 2014-ig hatalmas ütemben emelkedett, majd 2016-ra több mint 1500 US\$/tonna áruházas lett az előző folyamat eredménye. Összességében több mint az ötszörösére emelkedett az import mennyisége a vizsgált időszakban, és csak kis mértékben esett vissza.

A csökkenő árak és a gyengülő kereslet következtében a globális kiegyenlítődszükségyszerűen új piacok felé fordította az exportáló országokat. Ennek az eredményként nőtt az utóbbi két évben az EU-ban az új-zélandi import, ahova a legdrágább testrészeket (comb, gerinc) szállították, míg az olcsóbb húsreszek továbbra is a kínai piacra kerültek. Igaz, a drágább húsfeleségekből egyéb országok (pl. USA, Japán, stb.) piacaira is jutott.

Az EU-tagországok jelentős erőfeszítése

ket tettek, hogy juhústermékekkel bejus- sanak a kínai piacra, de eddig kevés sikerrel jártak.

A kínai piacra való bejutás másik útvona- la Hongkongon keresztül vezet, ami inkább szürke piaci zónának tekinthető (4. ábra). Hongkong is jelentős mennyiségben importál juhúst, amin belül az EU bevétele 2012 és 2014 között nagyon is jelentősnek bizonyult, de a következő években a töredékére zuhant vissza, és 2017-ben gyakorlatilag ki is szorult erről a piacról a Közösség. Igaz, hogy Hong- kong juhúsimportja összességében is töre- dékére zsugorodott 2015-re, ami tovább esett 2016-ban, de ez a piackiesés minden beszállí- tó számára fájdalmas fejlemény.

Az átlagár 2006 és 2011 között folyama-osan emelkedett ezen a piacon, azután 2013- ig esett, majd nagyon intenzív növekedésre került sor 2015-ig, amit 2016-ban további, bár kisebb emelkedés követett. Az import csökkenése magasan tartja az árakat, de ez eddig még nem járt a beszállítható mennyi- ség emelkedésével. A jelenlegi beszállítások a korlátozások enyhülését követően sem emel-

kednek, így a Hongkongba való export elje- lentéktelenedett. A piac kulcsellátói továbbra is direkt beszállítási lehetőséggel rendelke- zenek a kínai piacra, de az EU nem tartozik ezek közé.

A kétféle kínai piacra való beszállítás árakban való nyomon követése (5. ábra) érde- kes megfigyelésekre ad lehetőséget. A Kínába való közvetlen szállításban az új-zélandi árak 2007-től meghaladták az ausztrál árakat, majd egymással párhuzamosan futva 2014- ben érték el a csúcspontot, amit hasonló ütemű csökkenés követett 2016-ig.

A Hongkongon keresztül való szállítási- esetében magasabbak voltak az árak, de a két ország közötti különbség folyamatosan jelen volt, ami 2010-től jelentősen tágtult, Új-Zéland előnyére. A különbség 2016 végé- re csökkent jelentősen, vagyis az ausztrál ár megközelítette az új-zélandit. Az erre a piacra szintén szállító Egyesült Királyság (UK) árai messze a másik két ország árai alatt voltak. Ez alól csak a 2008-as megjelenés volt a kivétel, majd az elért ár a direkt kínai árak szintje alá esett vissza, és csak 2015-ben közelítette meg

az új-zélandi árat, hogy 2015-ban az ausztrál árszintre essen vissza. A direkt kínai importá- rak 2014-ben érték el a csúcspontjukat, majd a növekvő belső termelés csökkentette a fő beszállítók árait.

A magas hongkongi árak a beszállított mennyiség csökkenése és a nagyobb értékű termékek (comb, gerinc) ide való szállításá- nak koncentrálódása miatt alakultak ki, leg- alábbis Új-Zéland és Ausztrália esetében. A kevésbé értékes húsokat továbbra is a közvet- lenül a kínai piacra értékesítették, igaz, lénye- gesen alacsonyabb áron.

A kínai fogyasztás előbb bemutatott folya- matait jobban megérthetjük, ha a különböző húsfeleségek árait egymáshoz hasonlítjuk (6. ábra). A baromfi ára volt a legalacsonyabb a tel- jes vizsgált időszakban. A sertéshús ára ezt ér- zékelhető mértékben meghaladta, még ha je- lentős volt is a hullámzása. Mindkét húsfeleség ára emelkedő trendet követett a 2005–2016 közötti periódusban, de messze elmaradtak a marhahústól és a juhústól. Az utóbbiak 2008-ban kezdtek el intenzíven emelkedni, 2014-ben érték el csúcspontjukat, majd 2016- ig jelentős veszteséget szenvedtek el. 2011 és 2014 között a juhús ára volt a legmagasabb, de 2016-ra a marhahús ára alá esett.

A csúcson, 2014. január 14-én a juhús és a sertéshús ára között 6,44 USA \$/kg külön- ség volt, a juhús előnyére. Ez a különbség 2016. június 16-ára 3,73 USA \$/kg-ra zuhant vissza. Emellett a marhahús árához képest is egyre alacsonyabb az ára, ami visszahozhatja a fogyasztók érdeklődését.

A 2017-es helyzetet tekintve a belső ter- melés növekedése az előző időszak adatainál alacsonyabban tartja az importot, emellett a belső piac is jelentős mértékben gyengült.

A 2016-os törés okait a következőkben lehet összefoglalni: a fogyasztási igény bu- borékja kipukkant, és az igények növeke- désenek lassulásával javult a belső ellátás, továbbá a „hot pot” éttermek veszítettek nép- szerőségükből. A 2016-os piacot ugyanakkor a sertéshús árnövekedése és a juhús árának csökkenése hajtotta, és ezzel párhuzamosan emelkedett az áru elérhetősége a piacon, mert nőtt a belső termelés.

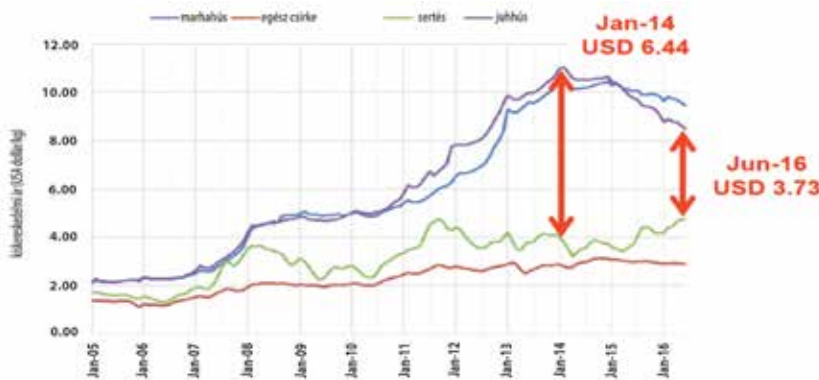
A középtávú kilátásokat a következők sze- rint lehet összefoglalni. A kezdeti igényhullám lelassult, bár a jelenlegi alacsony árak mellett a fogyasztás folyamatosan emelkedik. Ez a folyamat a piacot kiegyensúlyozottabbá teszi. Az import tovább csökkenhet, amennyiben a Kína saját termelése tovább emelkedik. Az import érdemi növekedésére akkor lehet szá-

5. ábra: A kínai import juhús árak alakulása 2005–2016 között

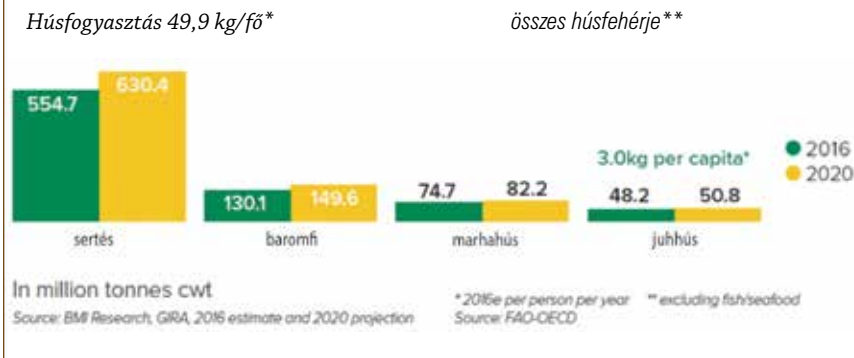
Forrás: GIRA, 2017

6. ábra: A húsfeleségek kiskereskedelmi árainak alakulása Kínában

Forrás: GIRA, 2017

7. ábra: A húsfogyasztás változása Kínában 2016–2020 között
(a hal és a tenger gyümölcsei kivételével) millió tonna vágott test értékben

mítani, ha a globális árak csökkennek, és ha a kínai fogyasztást új, alacsony árak bátorítják.

A kínai piac ausztrál szemmel

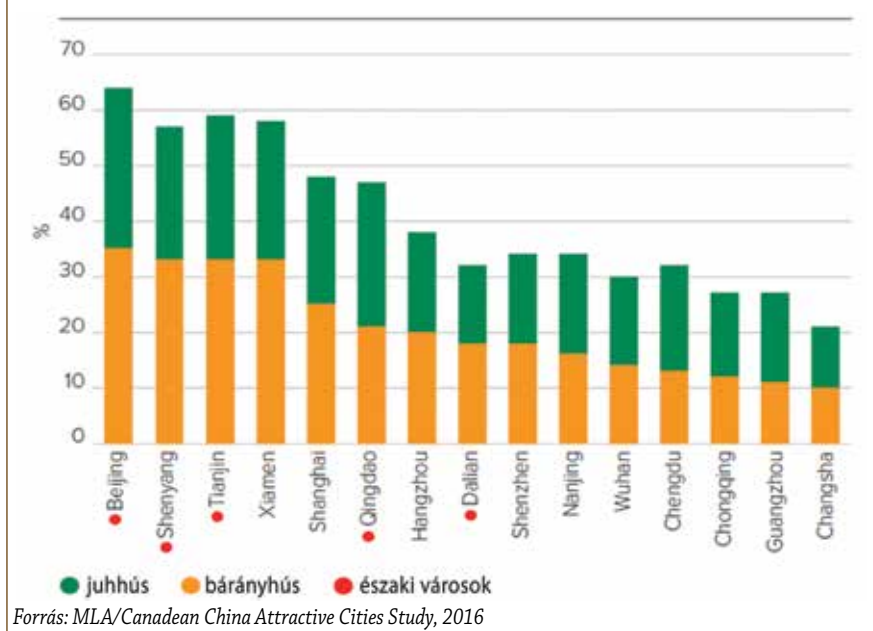
A Meat & Livestock Australia 2017 februári elemzése (MLA Industry Insights, China, February 2017) megállapítja, hogy Kína egy nagy és komplex ország, amelyben meglehetősen nagyok a regionális kulturális különbségek, és ahol vegyesek a juhhúsimporttal szemben támasztott igények. Ennek megfelelően az ausztrál juhhús iránti igény felmérése és becslése csak a regionális eltérések különbségekre figyelembe vételével készíthető el megközelítő pontossággal. E tanulmány érdekesebb részleteit ismertetjük az alábbiakban, az ausztrálok szempontjait figyelembe véve.

Az előrejelzések szerint Kína 2016-ban nyilvántartott, 1,382 milliárd fős népessége 2020-ra elérheti az 1,403 milliárd főt. A legalább évi 15.000 US\$ bevétellel rendelkező háztartások száma a 2016-os 61,8 millióról, 102,9 millióra emelkedhet ezalatt. Az évi 50.000 US\$ bevételű háztartások száma 2016-ban 7,9 millió volt, ezek száma 2020-ra 15,4 millióra nőhet.

Kína a legnagyobb juhtartó ország, az ausztrál becslések szerint 2015-ben mintegy 315 millió juhot számlált az állomány. A belső juhhústermelés lassan, de fokozatosan emelkedik. Saját szükségleteinek emelkedése miatt az ország viszonylag kis mennyiségben exportál juhhúst a környező országokba. A Kínában elfogyasztott importált juhhús mennyisége 6%-kal csökkent 2015-ben.

Az egy főre jutó állatifehérje-fogyasztás (hús) mértéke eléri a 49,9 kg/év/fő szintet, a halat és a tenger gyümölcseit nem számolva. Mindegyik húsféle fogyasztása jelentősen emelkedik a 2016–2020 közötti időszakban az előrejelzések szerint. A 7. ábra adataiban nyomon követhető, hogy a kínai lakosság

8. ábra: A bárány és juhhús fogyasztás megoszlása az egyes kínai városok esetében 2016-ban

húsfogyasztásában a sertéshús dominál, mintegy negyedet teszi ki a baromfihús, valamivel kisebb hányadát a marhahús, és arányában is a juhhús fogyasztás összes mennyisége legkisebb, 3 kg volt 2016-ban.

A 2016-os adatokat tekintve 59.449 tonna juhhúst szállítottak Ausztráliából Kínába, amelynek 66%-át a fagyasztott bárányhús és 34%-át a fagyasztott felnőtt juhhús tette ki. Ennek értéke 233 millió AUS volt. Ausztrália fedezi Kína juhhúsimportjának 36%-át. Az exportot alapvetően a kevésbé értékes húsrészek alkotják: breast & flap (mellkas és hasalja) 67%; rack cap (hosszú karaj bordacsontokkal) 11%; neck (nyak) 7%; és egyéb testrészek 15% (azon belül a karaj és a vesepecsenye aránya kevesebb, mint 1%, és a teljes vágott test aránya alig 10%).

A nagy országban a fogyasztókat tekintve

legalább nyolc különféle konyhastílus különböztethető meg. A juhhúst a hűvösebb északi országgrészekben fogyasztják leginkább, tradicionálisan nagy szezonalitással, ami kapcsolatban van a belső hőtermeléssel, tehát az időjárás hidegebbre fordulásával emelkedik a fogyasztása. Ennek megfelelően az északi nagyvárosokban nemcsak a juhhús fogyasztás nagyobb, mint déli társaikban, de a juhhús és bárányhús fogyasztásának aránya is eltér azokétól (8. ábra). A legnagyobb fogyasztó a főváros, Peking.

Annak ellenére, hogy a legnagyobb népességgel bíró ország Kína, lakosságának

csak kis hányada engedheti meg magának a bárányhús vagy a juhhús fogyasztását. Az évi 35.000 US\$ jövedelmet elérő háztartások száma várhatóan megduplázódik a következő években (9. ábra), ami a többi kiemelt ország adatával összevetve válik még érdekesebbé.

Kínában az átlagos juhhús fogyasztás a többi húsféleséghez képest alacsony, mennyisége 2015-ben 3 kg volt, ami az előrejelzések szerint 2025-re eléri a 3,7 kg/fő/év értéket.

A négy legnagyobb városban – Peking, Sanghaj, Guangzhou, Shenzhen – elvégzett felmérés szerint a fogyasztók 21%-a sohasem vásárolt még juhhúst. A nem vásárlók közül 30% otthon nem, de házon kívül fogyaszt juhhúst, 29%-uk nem tudja elkészíteni, 23% nem találta meg a boltban, 22% nem szereti az ízt, 18% számára ismeretlen és 12% számára túl drága a juhhús.

A sertés- és a csirkehús lényegesen olcsóbb, ezzel együtt a fogyasztók véleménye szerint a juhhús a többi hússal összehasonlítva a legkiválóbb hús (fehérjeforrás) (+10%), nagyon magas a tápértéke (+6%), egyre népszerűbbé válik (+6,0%) és magasabb áron is megvásárolnák (+6,0%).

Ausztrál juhhús a legmagasabb minőséget képviselő éttermekben és 5 csillagos szállodákban elérhető az étlapon, de a legnagyobb tömegben mégis a feldolgozott húst felhasználó „hot pot” éttermeken keresztül forgalmazzák. A vacsorázási szokásokat is felmérve megállapították, hogy a bárányhúst fogyasztók 75%-a helyi lakos, 25%-a pedig külföldi látogató.

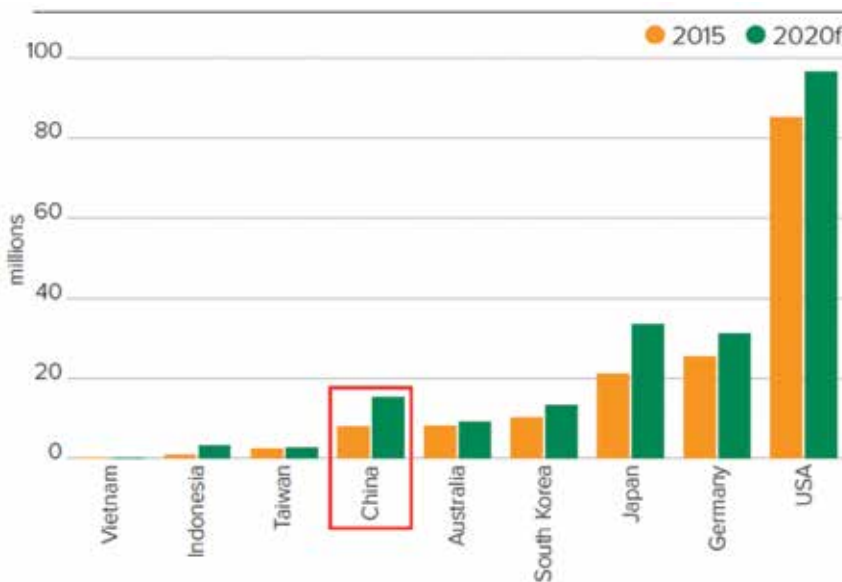
Az ausztrál juhhús előtt álló kínai kihívásokat és a lehetőségeit a következők szerint foglalják össze a tanulmányban:

- A gazdasági növekedés lassulása ellenére a fogyasztók importált, prémium minőségű hús iránti igénye az előrejelzések szerint emelkedik. Az igény növekedését a városiasodás, az elkölthető jövedelem növekedése és az ahhoz kapcsolódó premizálás, valamint az egészségtudatosság javulása hajtja.
- A juhhús tipikus része a fogyasztásnak, és a napi fehérjebevitel 3%-át teszi ki. A legtöbb fogyasztó nem vagy alig tesz különbséget a bárányhús és a juhhús között. Ezzel együtt az előrejelzések szerint a fogyasztás

fokozatos emelkedése várható a következő években.

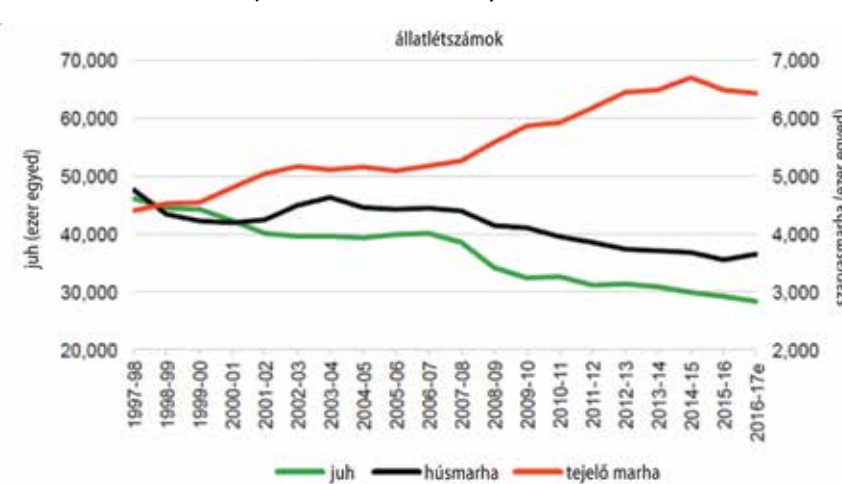
- A juhhúst és juhbelsőséget tradicionálisan különböző pörköltfélésekben, levesekben, „hot-pot” ételekben fogyasztják, illetve nagyon népszerű a fűszerezett és grillezett kebab, azaz utcai gyorsétel formájában is.
- A juhhúsimport iránti kínai igényt a belföldi termelés nagymértékben befolyásolja, különösen ebben a piaci szegmensben.
- A kínai kiskereskedelmi szektor a legnagyobb a világon a kiskereskedelmi eladások alapján, ugyanakkor a leginkább elaprózott is.
- A Kínával kötött ausztrál kereskedelmi megállapodás értelmében fokozatosan csökkennek az ausztrál juhhúsról (húsról és belsőségre) kivetett vámok, és 2023-ra el is tűnnek. Ezzel együtt a piacra való bejutás feltételeinek javítása prioritás kell hogy legyen, különösen a friss hűtött bárányhúst tekintve.

9. ábra: A 35.000 US \$ éves bevételt meghaladó háztartások számának várható alakulása a különböző országokban 2016–2020 között

Forrás: BMI Research

10. ábra: Új-Zéland kérődő állományának létszám változása

Forrás: Beef + Lamb New Zealand Economic Service, Statistics New Zealand

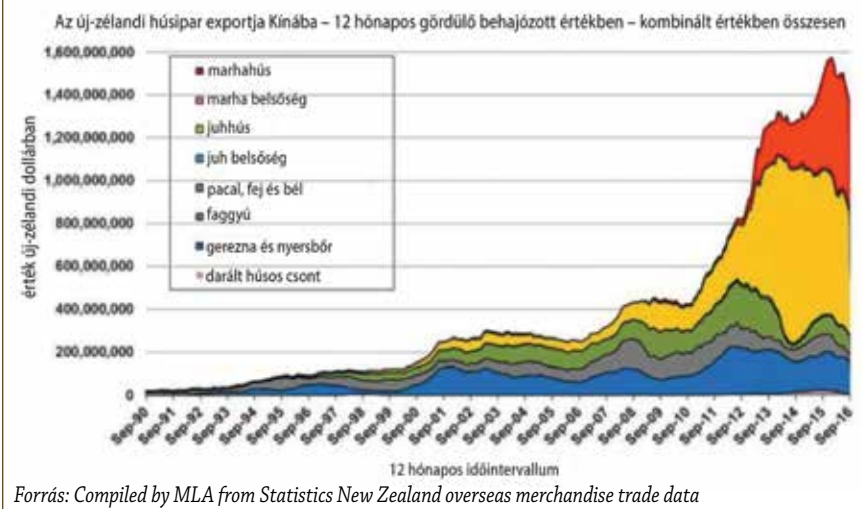
A kínai piac Új-Zélandról megtélve

Nehezen lehet a nélkül Új-Zélandról beszélni, a mezőgazdaságot szem előtt tartva, hogy a fő termékei közül hármát (juhhús, marhahús, tej) ne említenék meg. A három közül az első és a harmadik folyamatosan „egymásba változik”, ami annyit jelent, hogy ha jobb a tejről/tejtermékekre a kereslet, akkor gyengül a juhtartás. és fordítva. A húsmarhatartásra kisebb a tej hatása, mint a juhtartásra, de mindenképpen kimutatható (10. ábra). Ezzel együtt a juhhústermelésről a marhahústermelésre való átállás ugyancsak megfigyelhető, a juhhús iránti igény csökkenésének eredményeként. Az előbbi kettő egy kicsit egymás menekülőútjaként is működik. A tej és a tejtermékek jelen értékelésnek nem tárgyai, így a két húsféleség kínai piaci jelenlétére szorítkozunk.

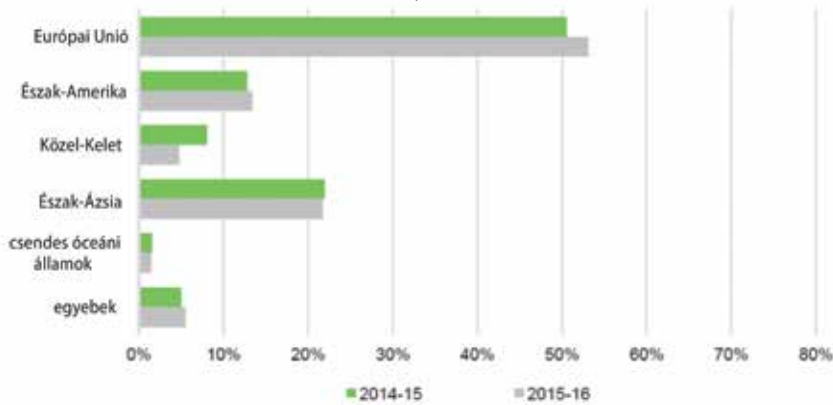
Új-Zéland hagyományosan a világ vezető juhhúsexportáló országa – Ausztrália mellett –, pedig távolról sem a legnagyobb juhtartó. A juhhús kínai és EU-s piacra való szállításában egyaránt vezető országnak számít. Sőt, az utóbbi években Kína kereslete határozta meg, hogy utóbbira mennyi és milyen minőségű áru jut. A két piac között az a legnagyobb különbség, hogy a kínai piacra döntő hányadban a gyengébb minőségű és az olcsóbb termékek, előbbre az első osztályba sorolt húsféleségek – comb, gerinc – kerülnek.

A 11. ábrán bemutatott adatok szerint 2008-ban kezdett intenzívebbé válni Új-

11. ábra: A kínába irányuló új-zélandi juhhús és marhahús export alakulása

12. ábra: Az új-zélandi bárányhús export megoszlása régiók szerint (októbertől júniusig számitva, millió NZ\$ behajózott értékben kalkulálva)

Zéland Kínába irányuló kérődzőhús-exportja, bár valóban ugrásszerű emelkedésre 2012-ben került sor. A Kínába irányuló kivitel 2014/2015-ben volt a csúcson, és 2016-ban érzékelhető csökkenés következett be. A folyamat hűen tükrözi a kínai gazdasági növekedést, ami intenzív juhhús-fogyasztásban „öltött testet”, még úgy is, hogy a kínai termelés intenzív növekedése nem kis mértékben befolyásolta ezt a folyamatot.

Függetlenül attól, hogy a kínai juhhús-import 140 ezer tonnára esett vissza a 2015/2016-os szezonban, azért Kína maradt Új-Zéland legnagyobb juhhúst importáló partnere. A marhahús-export 92%-kal emelkedett ebben az időszakban, és elérte a 76.600 tonnát, így e két termék dominálja a Kínába való kivitelüket. Tekintettel arra, hogy az új-zélandi juhhús és marhahús leginkább a muszlim vallásúak fogyasztását szolgálja a Közel-Keleten – éppen úgy, mint

sok más országban –, a vágások egy harmada „halal” minősítésű.

A Kína és Új-Zéland között 2016-ban hatályba lépett szabad kereskedelmi egyezmény értelmében az utóbbi jelentős előnyhöz jutott a juhhús és a marhahúst tekintve a többi Kínába exportáló országgal szemben, mert az ő árujukat már nem sújtja a többire továbbra is érvényes vám.

A bárányhús

A hivatalos előzetes adatok szerint az új-zélandi bárányhúskivitel a 2015/16-os szezonban 2,1%-kal csökkent az előzőhöz képest, és mintegy 296.000 tonna behajózott mennyiséget tett ki (12. ábra). Ugyancsak az előzetes adatok szerint a behajózott bárányhús értéke 6,2%-kal volt alacsonyabb, mint az előző szezonban, úgyhogy az értéke csak 7.950 NZ\$/tonna volt. Az erős új-zélandi dollár (NZ\$) – az USA-dollárhoz és az euróhoz

viszonyított átváltási arány kedvezőtlenebbé vált számukra – és a gyengébb piac – ami különösen az Egyesült Királyságban és Kínában volt tetten érhető – miatt következtek be ezek a változások.

Az úgynevezett „társtermékek”, (ehető belsőségek és a gerezna) értékesítéséből származó bevételben – a 2014/15-ös szezonhoz képest – mintegy 12%-os értékcsökkenés következett be. A bárányexportból származó teljes bevétel 8,5%-kal csökkenve 2,57 milliárd NZ\$-os mérleget mutatott 2016 szeptember végén, behajózott értékben számolva.

Észak Ázsia a második legnagyobb piac maradt az új-zélandi bárányhús számára, a teljes kiviteli érték 22%-át adta. Ezen belül Kína az új-zélandi bárány legnagyobb fogyasztója a régióban.

Az előrejelzések szerint a 2016/17-es szezonban a bárányhús-exportban minimális (-0,4%) visszaesésre számítanak, bár az összege így is eléri a 2,56 milliárd NZ\$ értéket, a behajózott mennyiségre vetítve.

A behajózott bárányhús mennyisége várhatóan mintegy 1,6%-os kisebb lesz az alacsonyabb termelés következtében, és a behajózott hús egy tonna mennyiségre vetített árban mintegy 0,3%-os csökkenéssel számolnak (1. táblázat). E változás fő motorjának az számít, hogy az új-zélandi dollár az utóbbi időben megerősödött az amerikai dollárhoz, az angol fonthoz és az euróhoz képest. Amennyiben ez a folyamat a következő hónapokban változatlan lesz, további veszteséggel kell számolniuk.

Az úgynevezett „társtermékeket” (ehető belsőség és gerezna) tekintve a 2016/17-es szezonban mintegy 14%-os visszaesésre számítanak az előző szezonhoz képest. Ez részben a termelés csökkenésének a következménye, de jelentős részben a gerezna minőségével szemben támasztott elvárások növekedése, illetve a gerezna árának a csökkenése miatt következik be.

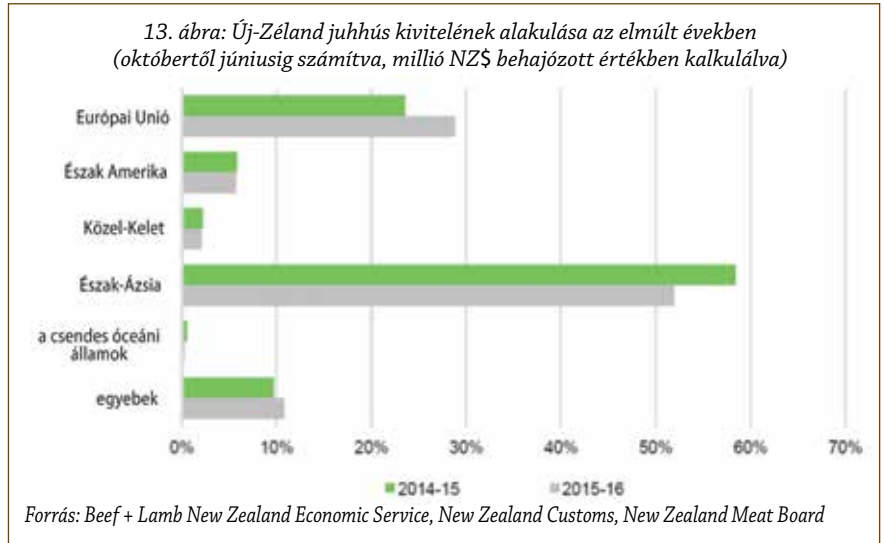
A juhhús

Az előzetes hivatalos adatok szerint a 2014/15-ös szezonban a felnőtt juhhús termelése mintegy 5,4%-kal csökkent az előző szezonhoz képest. Ez a csökkenés a termelés és az export arányának növekedése ellenére következett be 2013/14-ben, amit 2014/15-ben tovább súlyosbított a száraz időjárás és a tejiránti igény emelkedése. A 2015/16-os szezonban csak kismértékű volt a csökkenés, és az is a két fő sziget keleti részeit sújtó száraz időszak következménye volt (13. ábra).

Az előzetes adatok szerint az exportra behajózott juhhús értéke mintegy 11%-kal maradt el az előző szezon értékétől, ami az alacsonyabb árak és az értékesítési valuták gyengülésének következménye.

A társtermékekből, az ehető belsőségekből és a gereznából származó bevétel mintegy 16%-kal esett vissza, de még így is mintegy 500 millió NZ\$-ral járult hozzá Új-Zéland 2015/16-os bevételeihez.

A 2015/16-os szezon első kilenc hónapjában a juhhúsexport 3,2%-kal emelkedett, és elérte a 72.000 tonna mennyiséget. Ennek eredője a korai és hosszabb feldolgozási szezon volt, amivel a farmerek válaszul próbáltak az El Niño okozta szárazságra, és aminek részeként a juhhúsról húsmarha termelésére váltottak. Az első kilenc hónapban az Észak-Ázsiába exportált juhhús értéke mintegy 18%-al esett vissza. Ennek oka a kínai igények visszaesése és az előző szezonnál alacsonyabb ár volt. Az Észak-Ázsiából, különösen a Kínából származó bevétel csökkent a 2015/16-os szezonban. Észak-Ázsiába került az új-zélandi juhhúskivitel 52%-a a 2015/16-os szezon első 9 hónapjában, amíg 2014/15-ben még 58% volt az arány.

Ebben az időszakban az EU-ba (+21%) és Észak-Amerikába (+3,0%) kivitt mennyiség jelentősen emelkedett. A 2015/16-os szezon első 9 hónapjában a juhhúsexport értéke (a társtermékeket nem számolva) 8%-ot csökkent, amivel 333 millió NZ\$ lett a behajózott érték (2. táblázat).

A 2016/17-es szezon adatait tekintve további 3,9%-os visszaeséssel számolnak, a juh-

hústermelés csökkenésének és az állomány várható stabilizálódásának következményeként, jöhetnek az exportált juhhús mennyisége 2,2%-kal nagyobb lesz, és eléri az 518 millió NZ \$ behajózott értéket. Ezt kisebb mértékben befolyásolhatja a valuták átváltási arányának változása, mint amit a bárányértékesítésben tapasztaltak.

Kína

Az eredetileg is erős és tovább növekvő kereslet miatt az ország juhhústermelése sokat nőtt az utóbbi években, ami a relatív alacsony költségeknek és a magas áraknak köszönhető. A „hot pot” éttermek nagy népszerűsége tovább erősítette ezt a folyamatot, tekintettel arra, hogy a városokba költözők sok új lakos elegendő pénzt keres ahhoz, hogy megengedhesse magának az étterembe járást.

Az egyéb állati fehérjeforrásokkal – sertés, baromfi – való verseny lelassult 2015-ben és 2016-ban. A Kína és Új-Zéland között megkötött szabadkereskedelmi egyezmény (FTA) eredményeként Új-Zéland kisebb költségekkel tud juhhúst exportálni Kínába. Ennek eredményeként az új-zélandi export a teljes kínai juhhúsimport kétharmadát tette ki 2015-ben.

Új-Zéland számára 2016-ban nullára csökkent az importvám. A 2016 június 30-áig tartó 2015/2016-os szezonban 12%-kal emelkedett a kínai import, jöhetnek a tonnánkénti ár 19%-kal lett alacsonyabb, ami a kereslet és kínálat között beállt egyensúlynak a következménye.

1. táblázat: Az új-zélandi bárányhús export alakulása az elmúlt években

Év szeptemberi fordulóval	ezer tonna	NZ\$/tonna	millió \$ behajózott érték	millió \$ behajózott érték	teljes bárány behajózott érték	bárányhús%
2012–2013	313	7,285	2,279	332	2,612	87
2013–2014	307	8,163	2,504	275	2,779	90
2014–2015	302	8,470	2,559	255	2,814	91
2015–2016p	296	7,949	2,350	225	2,574	91
2016–2017f	291	7,929	2,306	257	2,563	90
2016–2017f % változás	-1,6%	-0,3%	-1,9%	+14,4%	-0,4%	

p = ideiglenes f = előjelzés Forrás: Beef + Lamb New Zealand Economic Service, Statistics New Zealand

2. táblázat: Az új-zélandi juhhús export alakulása az elmúlt években

Év szeptemberi fordulóval	ezer tonna	NZ\$/tonna	millió \$ behajózott érték	millió \$ behajózott érték	teljes juhhús behajózott érték	juhhús%
2012–2013	85	4,742	401	142	544	74
2013–2014	94	5,017	472	128	600	79
2014–2015	86	5,214	447	157	604	74
2015–2016p	81	4,618	374	133	507	74
2016–2017f	78	4,989	389	130	518	75
2016–2017f % változás	-3,9%	+8,0%	+3,8%	-2,3%	+2,2%	

p = ideiglenes f = előjelzés Forrás: Beef + Lamb New Zealand Economic Service, Statistics New Zealand